

Ungdom og vaksine mot smittsom hjernehinnebetennelse

Hva er smittsom hjernehinnebetennelse?

Smittsom hjernehinnebetennelse er en infeksjonssykdom som skyldes en bakterie – meningokokkbakterien – som normalt lever i halsen hos friske mennesker – hyppigst hos ungdom mellom 15-25 år. Bakterien finnes i 6 varianter, og smitter ved at større dråper spytt overføres via nese og hals/munn, gjerne ved at man drikker av samme glass/flaske/sigaret, kysser eller annet tett samvær over flere dager. Risikoen for smitte øker ved samtidig festing med høyt alkoholinntak, passiv røyking og lite søvn. I Norge gjelder dette både russefeiring, ved festivaler, idrettssamlinger, ungdomsleir, større fester og lignende.

Symptomer

Vanligvis går det 3-4 dager fra man er smittet, til man blir syk. Man kan gjennomgå sykdommen med alt fra lettere symptomer i form av forkjølelse og feber, til mer kraftig feber og sykdomsfølelse over en ukes tid, og i noen tilfeller kan man utvikle akutt alvorlig hjernehinnebetennelse. I disse tilfellene forverres tilstanden raskt, ved at man får feber med frysninger, hodepine, stiv nakke, kvalme og oppkast. Man kan også få små røde punkt-blødninger i huden, som karakteriseres av at de ikke avblekes når man presser et glass mot huden der den røde prikken sitter. Slike akutte alvorlige tilfeller kan være livstruende, og krever rask legekontakt og behandling i sykehus.

Hvor vanlig er det å bli syk av meningokokkbakterien?

Få av de ungdommene som har meningokokkbakterier i halsen, blir syke av det – men de kan smitte andre. 10% av de som får sykdommen dør – og flere av dem som overlever får livsvarige skader.

Antall tilfeller av meningokokksykdom i Norge er heldigvis lav – i Norge meldes mellom 2-9 tilfeller årlig. Hvis ungdommer i dag ikke hadde blitt vaksinert, ville forekomsten av alvorlig meningokokksykdom, dødsfall og livsvarige følgetilstander blant friske ungdommer i Norge sannsynligvis vært høyere.

Vaksine mot smittsom hjernehinnebetennelse

Nok søvn, ikke for mye alkohol, ikke dele flasker/glass/sigaretter med andre og et begrenset antall «intimpartnere» reduserer risikoen for å bli smittet.

I tillegg finnes det vaksine som reduserer risikoen for å utvikle alvorlig meningokokksykdom betydelig. I Norge har ungdom i alderen 16-19 år vært anbefalt å vurdere å vaksinere seg mot meningokokksykdom siden 2011, men vaksinen må betales av den enkelte, og har rutinemessig vært tilbudt avgangselever på VGS i forbindelse med russefeiring.

Nye faglige anbefalinger fra Folkehelseinstituttet i 2023

Folkehelseinstituttet har siden 2018 arbeidet med å kartlegge risiko for meningokokksykdom blant ungdom og undersøkt om innføring av vaksine i barnevaksinasjonsprogrammet – altså at vaksine tilbys gratis i regi av kommunen – vil lønne seg for samfunnet som helhet.

Folkehelseinstituttet leverte i juni 2023 en anbefaling til Helse- og Omsorgsdepartementet der de anbefaler at meningokokkvaksine innføres i barnevaksinasjonsprogrammet og tilbys i 10.klasse eller 1.VGS. Det er så langt ikke tatt en beslutning om dette i Helse- og omsorgsdepartementet.

Vaksine anbefales nå allerede i VG1

Fordi russefeiringen nå starter tidligere enn før, og fordi vi vet at ungdommer møtes og fester også i andre situasjoner enn russefeiring, vil Skien kommune nå følge Folkehelseinstituttets oppdaterte anbefalinger og tilby vaksine mot smittsom hjernehinnebetennelse til alle elever på videregående skole.

Vaksinen som tilbys kalles «ACWY-vaksine», og er effektiv mot den typen meningokokkbakterie som «regjerer» i Norge. Vaksinen gis kun som én dose, og koster 450 kroner. Den vil tilbys via skolehelsetjenesten på den enkelte skole i skoletiden. Ved ønske om vaksine må den enkelte selv sjekke sin vaksinestatus via Helsenorge; [Få oversikt over dine vaksiner - Helsenorge](#) at vaksinen ikke allerede er tatt ved et tidligere tidspunkt.

Vi gjør oppmerksom på at ungdom under 16 år må ha samtykke av begge foresatte før vaksiner. Foresatte med ungdom under 16 år som ønsker vaksine, bes ta kontakt med helsesykepleier på egen skole.

Tilleggsvaksine ved reiser – meningokokk-B vaksine

Ungdommer i målgruppen som skal feste og innta alkohol i andre land hvor det er en annen type meningokokkbakterie som «regjerer» («meningokokk B»), anbefales i tillegg til vaksine mot ACWY-typen, også å vaksinere seg med meningokokk-B vaksine. Dette fordi ACWY-vaksinen ikke hjelper mot meningokokk-B sykdom. Meningokokk-B finnes så å si ikke i Norge, og det er derfor ikke nødvendig å vaksinere seg mot denne typen, så lenge man kun skal feste i Norge. Man trenger heller ikke vaksinere seg mot meningokokk-B dersom man kun skal til utlandet – men ikke feste i større grupper.

Noen utdanningsinstitusjoner i utlandet/språkreiser krever også vaksinasjon mot meningokokk-B.

Skien kommune anbefaler alle ungdommer i videregående skole å ta vaksine mot smittsom hjernehinnebetennelse høsten 2023